

ZPRÁVA EVALUAČNÍHO PANELU**Národní archiv****MODUL 3 – Společenská relevance****Klastr 3.1 - Společenská relevance/společenský přínos hodnocené organizace**

Kritérium	Název kritéria	Hodnocení
3.1	Obecná sebereflexe společenského přínosu VaVal z hlediska mise hodnocené organizace	8

Hodnocení klastru 3.1 evaluačním panelem

Národní archiv je výzkumnou organizací mající charakter vědecké infrastruktury, která zároveň realizuje vlastní výzkumný program složený ze základního a aplikovaného výzkumu. Výzkumný program vykazuje značnou společenskou relevanci, neboť probíhá z velké části na základě interakce se zainteresovanými stranami.

Společenskou relevanci výzkumu lze sledovat především v následujících bodech:

1. posilování znalostní základny (budování odborné knihovny, znalostních databází, oborové bibliografie, chemických laboratoří, restaurátorských a fotografických ateliérů, digitalizačních linek a informačního systému Národního archivu, sloužícího k internímu a externímu zpřístupnění archiválií jako dokumentů trvalé hodnoty). Národní archiv plní touto činností pozici vědecké infrastruktury, která zajišťuje realizaci vědeckých programů řady dalších institucí;
2. řešení vědeckých projektů vycházejících primárně ze svěřeného segmentu národního archivního dědictví, zejména v oblasti jeho ochrany (fyzické i informační) a zajištění dokumentů důležitých pro právní vědomí, bezpečnostní situaci, historii a identitu našeho státu;
3. vývoj nových metod, nástrojů a technologických postupů v pěstovaných vědních oborech relevantních a využívaných v dalších paměťových institucích, zejména v oblasti ukládání a správy dokumentů v digitální podobě, preventivní péče o archiválie, konzervace a restaurování;
4. aplikace nových poznatků ve výuce a vzdělávání. Národní archiv nemá vlastní akreditaci k pedagogické činnosti, řada jeho pracovníků však působí na výchově absolventů několika studijních oborů na úrovni středního a vysokého školství, zejména na Filozofické fakultě UK, Filozofické fakultě MU v Brně, Vysoké škole ekonomické, Vysoké škole chemicko-technologické, Střední průmyslové škole grafické v Praze. Dalším znalostním transferem je realizace vzdělávání v oblasti veřejné správy a spisové služby, včetně kurzů pro soukromoprávní původce;
5. práce v odborných skupinách a grémiích s prezentací a další implementací vědeckých výsledků (mj. pracovní skupina MOPED pro oblast elektronických dokumentů) na vnitrostátní i mezinárodní úrovni;
6. sociální interakce (spolupráce na regionální, národní i mezinárodní úrovni s partnerskými institucemi);
7. implementace vědeckých výsledků v oblasti legislativy, vytváření národních metodik a standardů, zejména v oblasti spisové služby, e-governmentu a elektronizace veřejné správy;

8. identifikace bezpečnostních rizik a snaha o jejich maximální eliminaci (ochrana informací, technologické postupy pro uchování archiválií důležitých pro potřeby našeho státu);

Pracovníci mají obecnou sebereflexi, reagují na potřeby společnosti. Provádí diseminační a popularizační aktivity.

Jde o základní pracoviště pro uchovávání historických pramenů, v této roli nezastupitelné.

Doporučení evaluačního panelu ke klastru 3.1

- Pokračovat ve zvoleném směru
- Zde nelze nic doporučit, je dáno zákonem o archivnictví.

Klastr 3.2 – Projekty a výsledky aplikovaného výzkumu

Kritérium	Název kritéria	Hodnocení
3.2	Projekty aplikovaného výzkumu	8
3.3	Významné výsledky aplikovaného výzkumu	8

Hodnocení klastru 3.2 evaluačním panelem

Projekty řešené výzkumnou organizací zahrnují zejména oblast přístupnosti archiválií ve vztahu k ochraně osobních údajů, aplikovaný výzkum v oblasti informačních systémů (vytváření státní správou) nebo výzkum metod konzervování a restaurování. K excelentním projektům lze jednoznačně přiřadit i výzkum „okem neviditelného“ označování archiválií jako pomůcky pro identifikaci a ochranu před odcizením. Specifickou oblastí je přímá spolupráce hodnocené VO se státní správou v oblasti prezentace dat, což se spojuje i s dohledovou funkcí hodnocené VO (danou zákonem) nad spisovou službu ústředních státních orgánů a jimi zřizovaných organizací. K tomuto tematickému rozptylu je třeba přiřadit i aplikaci moderních metod zpracování a zpřístupňování výsledků „klasického“ výzkumu starších i novějších dějin.

Vynikající výstupy má NA především v oblasti restaurování a konzervování archiválií, kde úspěšně vyvíjí nové postupy. Velmi dobré jsou i výsledky v oblasti zpracování kartografických pramenů, nicméně potenciál archivu umožňuje řadu dalších aktivit. Všechny uvedené projekty dokládají možnosti při spolupráci s vysokými školami, ústavy AV ČR i specializovanými výzkumnými pracovišti.

Výsledky odpovídají tomu, že NA je vedoucí a profilující pracoviště na národní úrovni s relevantními nadnárodními vazbami.

Výsledky představují významný poznávací přínos a mají výrazný reálný efekt v tom, že jsou skutečně aplikovány do praxe a přispívají k ochraně/záchraně národního archivního dědictví

Doporučení evaluačního panelu ke klastru 3.2

- Výsledky více prezentovat odborné veřejnosti, pokud je to možné.
- Rozvíjet dále spolupráci s vysokými školami a ústavy AV ČR při společném řešení projektů.

Klastr 3.3 – Transfer technologií a spolupráce s uživateli výsledků

Kritérium	Název kritéria	Hodnocení
3.4	Systém a podpora transferu technologií a ochrany duševního vlastnictví	3
3.5	Interakce hodnocené organizace s uživateli výsledků	8

Hodnocení klastru 3.3 evaluačním panelem

V rámci výzkumného programu Národního archivu byl za dané období vytvořen pouze jeden výsledek typu patent na národní úrovni. Obecně není výzkumný program primárně orientován na transfer technologií. Národní archiv plně dodržuje při výzkumu etické principy a autorské právo. Výsledky dosažené v oblasti konzervace a restaurování archiválií se postupně realizují jak v Národním archivu, tak v jiných archivech ČR, popř. i dalších pracovištích.

Uživatelé výsledků NA představují velmi různorodé spektrum. Důležité je zaměření na potřeby státní správy, jednak pokud jde o spolupráci při vyhledávání údajů pro její potřeby, jednak pokud jde o samotnou správu dokumentů vzniklých z její činnosti. Další výraznou oblastí je využití při zejména historickém výzkumu, a nakonec i pro potřeby jednotlivců (doklady o zaměstnání, vzdělání, vlastnictví ap.). NA s uživateli aktivně komunikuje.

NA je řídicí a referenční pracoviště pro celou soustavu archivů ČR, které jsou aplikačními místy a uživateli jeho výsledků. Výsledky NA odpovídají potřebám zřizovatele.

Doporučení evaluačního panelu ke klastru 3.3

- Komunikovat toto se zřizovatelem, což ale zřejmě probíhá.
- Pokračovat ve stávající činnosti.

Klaster 3.4 – Spolupráce s výzkumným a podnikatelským prostředím

Kritérium	Název kritéria	Hodnocení
3.6	Interakce hodnocené organizace s výzkumným sektorem	9
3.7	Interakce hodnocené organizace s podnikovým sektorem	5

Hodnocení klastru 3.4 evaluačním panelem

NA má rozsáhlou dlouhodobě vytvářenou síť spolupráce s většinou výzkumných organizací v ČR v historických i technologických oborech a rovněž odpovídající mezinárodní kontakty. Spolupráce probíhá formou společně řešených projektů, pořádání konferencí, workshopů.

NA prokázal v uplynulém období schopnost spolupracovat s vysokými školami i s výzkumnými ústavy; postupoval přitom aktivně, vyhledával partnery pro projekty a pořádání vědeckých zasedání. Důležitou aktivitou s mezinárodním přesahem jsou workshopy AiDA.

NA se primárně nezaměřuje na spolupráci s podnikovým sektorem, nicméně některé aktivity jsou důležité, především v oblasti rozvoje systémů elektronické spisové služby a správy dat.

Doporučení evaluačního panelu ke klastru 3.4

- Pokračovat ve stávající praxi, podporovat co nejširší okruh zaměstnanců v účasti na spolupráci.

Klastr 3.5 – Uznání uživatelskou a výzkumnou komunitou

Kritérium	Název kritéria	Hodnocení
3.8	Nejvýznamnější individuální ocenění za VaVal	7
3.9	Uznání národní i mezinárodní komunitou v oblasti VaVal	8

Hodnocení klastru 3.5 evaluačním panelem

V hodnoceném období získali zaměstnanci NA řadu významných zahraničních a českých prestižních ocenění VaVal. Mezi nejvýznamnější patří bezpochyby rakouské státní vyznamenání Österreichisches Ehrenkreuz für Wissenschaft und Kunst, I. Klasse, udělené prezidentem Rakouské republiky za rozvoj česko-rakouských vztahů v oblasti archivnictví ředitelce NA nebo medaile Za zásluhy o české archivnictví udělená ministrem vnitra 12 zaměstnancům NA (za jejich individuální přínos v oblasti vědy a výzkumu). Mezi další ocenění patří např. medaile arcibiskupa pražského, Cena Miroslava Ivanova v kategorii světových dějin udělovaná Klubem autorů literatury faktu, Cena Josefa Pekaře udělená Sdružením historiků ČR a Pekařovou společností Českého ráje pro mladé historiky.

Počet ocenění i spektrum autorit udělující ocenění dokládá vynikající výsledky činnosti zaměstnanců.

O uznání NA národní i mezinárodní komunitou v oblasti VaVal svědčí účast zaměstnanců v edičních radách zahraniční vědecké časopisy (2), časopisy vydávané v ČR s mezinárodní redakční radou (8), přednášky členů výzkumné organizace v zahraničí (5), přednášky zahraničních vědců v Národním archivu (9) či nejvýznamnější volená členství v odborných společnostech zahraniční (6) a domácích (1). Dalšími aktivitami podporujícími prestiž organizace jsou např. konference a workshopy, které organizace pořádá, či vydavatelská činnost.

Na základě dostupných informací lze konstatovat vysoký kredit NA v národním i mezinárodním měřítku. Kvalita dosažených výsledků se zatím relevantně neodráží v zisku prestižních ocenění.

Doporučení evaluačního panelu ke klastru 3.5

- Vytvářet co největší prostor zaměstnancům pro využití jejich odborných aktivit.
- Aktivněji usilovat o prestižní ocenění především za výsledky činnosti VVI.

Klastr 3.6 – Společenské dopady a popularizace VaVal

Kritérium	Název kritéria	Hodnocení
3.10	Diseminace výsledků výzkumné činnosti	9
3.11	Aktivity v oblasti popularizace VaVal a komunikace s veřejností	9

Hodnocení klastru 3.6 evaluačním panelem

Národní archiv věnuje tradičně velkou pozornost šíření výsledků své výzkumné činnosti, maximálnímu sdílení výzkumných dat a zajištění on-line přístupu k nim. Jako instituce poskytující ze své podstaty široce definované služby veřejnosti provádí šíření poznatků získaných vědeckým výzkumem zejména pořádáním veřejných konferencí, seminářů a workshopů (samostatně nebo v konsorciu, konference mají odborný charakter, jsou ale přístupny i laické veřejnosti), pořádání výstav s doprovodným programem (v letech 2017–2022 uspořádal Národní archiv celkem 15 výstav) a vzdělávacími akcemi. Výzkumná organizace nemá akreditaci samostatného vzdělávacího programu, její pracovníci se však pravidelně účastní výuky (zejména na vysokých školách). Jde především o Filozofickou fakultu UK (obor archivnictví), Národohospodářskou fakultu VŠE (hospodářské dějiny), Filozofickou fakultu UJEP v Ústí nad Labem (historie), Filozofickou fakultu JU v Českých Budějovicích (historie), Filozofickou fakultu TU v Liberci (historie) a Filozofickou fakultu MU v Brně (archivnictví a samostatné archivní čtvrtky).

Vzdělávací akce jsou dále organizovány v návaznosti na ukončení některých výzkumných projektů (nejnověji jde zejména o projekt „Analýza zpracování osobních údajů v archiváliích“) či průběžně formou školení, workshopů, přednášek a prezentací ke konkrétním tématům; v době pandemie Covidu vypracován například systém pravidelných webinářů (v roce 2022 realizováno šest).

Informace o výzkumné činnosti Národního archivu jsou kromě uvedených příkladů zveřejňovány především ve výroční zprávě, průběžných zprávách a tiskových prohlášeních prostřednictvím webu a dalších médií.

V oblasti popularizace VaVal a komunikace s veřejností se kromě dříve zmíněných aktivit jedná dále především o exkurze v Národním archivu (určeny pro vysoké a střední školy, spolky, profesní a zájmové skupiny, veřejnoprávní a soukromoprávní instituce i pro jednotlivce z řad odborné i laické veřejnosti domácí i zahraniční), dny otevřených dveří a popularizační přednášky.

O aktivitách Národního archivu informují také pravidelně především veřejnoprávní média (zejména Česká televize a Český rozhlas) ve zpravodajských pořadech. V letech 2017–2022 lze zaznamenat celkem 31 reportáží tohoto typu.

Lze tedy konstatovat, že hodnocená organizace vyvíjí rozsáhlé aktivity na tomto poli a vstoupila jimi do povědomí nejširší veřejnosti.

Doporučení evaluačního panelu ke klastru 3.6

- Pokračovat ve stávající činnosti, usilovat o uznání kvality publikací (zařazení do Scopus, WoS).

Hodnocení modulu 3

Národní archiv je výzkumnou organizací mající charakter vědecké infrastruktury, která zároveň realizuje vlastní výzkumný program složený ze základního a aplikovaného výzkumu. Výzkumný program vykazuje značnou společenskou relevanci, neboť probíhá z velké části na základě interakce se zainteresovanými stranami. Jde o základní pracoviště pro uchovávání historických pramenů, v této roli nezastupitelné.

Vynikající výstupy má NA především v oblasti restaurování a konzervování archiválií, kde úspěšně vyvíjí nové postupy. Velmi dobré jsou i výsledky v oblasti zpracování kartografických pramenů, nicméně potenciál archivu umožňuje řadu dalších aktivit. Všechny uvedené projekty dokládají možnosti při spolupráci s vysokými školami, ústavy AV ČR i specializovanými výzkumnými pracovišti.

Výsledky představují významný poznávací přínos a mají výrazný reálný efekt v tom, že jsou skutečně aplikovány do praxe a přispívají k ochraně/záchraně národního archivního dědictví. Výsledky odpovídají tomu, že NA je vedoucí a profilující pracoviště na národní úrovni s relevantními nadnárodními vazbami.

NA je řídicí metodické a referenční pracoviště pro celou soustavu archivů ČR, které jsou aplikačními místy a uživateli jeho výsledků. Výsledky NA odpovídají potřebám zřizovatele.

NA prokázal v uplynulém období schopnost spolupracovat s vysokými školami i s výzkumnými ústavami; postupoval přitom aktivně, vyhledával partnery pro projekty a pořádání vědeckých zasedání. Důležitou aktivitou s mezinárodním přesahem jsou workshopy AiDA. NA se primárně nezaměřuje na spolupráci s podnikovým sektorem, nicméně některé aktivity jsou důležité, především v oblasti rozvoje systémů elektronické spisové služby a správy dat.

V hodnoceném období získali zaměstnanci NA řadu významných zahraničních a českých prestižních ocenění VaVal. O uznání NA národní i mezinárodní komunitou v oblasti VaVal svědčí účast zaměstnanců v edičních radách zahraničních vědeckých časopisů, odborných vědeckých společnostech a dalších aktivitách.

Národní archiv věnuje tradičně velkou pozornost šíření výsledků své výzkumné činnosti, maximálnímu sdílení výzkumných dat a zajištění on-line přístupu k nim. Rozsáhlé aktivity vyvíjí NA také v oblasti popularizace výzkumné činnosti a vstoupila jimi do povědomí nejširší veřejnosti.

Silné stránky modulu 3

- výsledky výzkumné činnosti mají reálný dopad do prostředí uživatelů těchto výsledků, vykazují vysokou společenskou relevanci
- nadšení výzkumní pracovníci, podpora vedení, témata výzkumu
- zázemí státní instituce, které poskytuje určitou stabilitu pro výzkumnou činnost; synergie velké oblasti výzkumu s poptávkou v archivní sféře, v oblasti státní správy i nestátních institucí, pokud jde o správu dokumentů, spolupráce s dalšími výzkumnými institucemi, aktivní šíření výsledků, aktivní popularizace
- komplexnost a koncepčnost, úspěšná aplikace výsledků

- aktivní zájem zaměstnanců o vědecko-výzkumné aktivity a schopnost využívání synergie velké oblasti výzkumu s poptávkou v archivní sféře, v oblasti státní správy i nestátních institucí
- Národní archiv v maximální míře využívá potenciál spolupráce s dalšími výzkumnými institucemi a možnosti šíření výsledků a jejich popularizace

Slabé stránky modulu 3

- náročnost ochrany duševního a průmyslového vlastnictví, omezené personální kapacity na VaV
- hodnocená VO je limitována podmínkami souvisejícími s jejím primárním zařazením do struktury státní správy (pravidla státní služby atd.)
- celková finanční situace, vytvářející tlak na omezení některých aktivit, množství nevýzkumných agend v činnosti organizace, s tím spojená velká administrativní zátěž některých zaměstnanců, a tudíž omezené časové možnosti na výzkum
- nedostatek zdrojů na inovaci technologického vybavení
- limity v poměrně malém zaměření vědecko-výzkumné činnosti výzkumné organizace na výzkumnou oblast archivnictví
- nízký podíl výsledků průmyslového vlastnictví a nakládání s těmito výsledky výzkumnou organizací

Modul 4 – Udržitelnost výzkumné činnosti**Klaster 4.1 – Organizace, řízení a podpora VaVal**

Kritérium	Název kritéria	Hodnocení
4.1	Organizace a řízení VaVal	9
4.2	Vnitřní vyhodnocování a směřování výzkumného programu	8
4.3	Institucionální pravidla využití institucionální podpory na dlouhodobý koncepční rozvoj výzkumné organizace	8
4.4	Řízení rizik	8

Hodnocení klasteru 4.1 evaluačním panelem

Ve způsobu řízení byl kombinován organizační přístup, v jehož rámci jsou vytvářeny stálé vnitřní výzkumné jednotky s jasně definovaným výzkumným programem, a přístup projektový, v jehož rámci byly budovány ad hoc výzkumné týmy k realizaci konkrétních úkolů.

Míra odpovědnosti za řídicí procesy v oblasti výzkumu je definována organizačním řádem Národního archivu, vydaným služebním předpisem ředitelky č. 10/2018 ze dne 12. 11. 2018

Projektové řízení je využíváno při vytváření týmů k jednotlivým realizovaným projektům. U grantových a dalších projektů je specifikováno již v projektové přihlášce a tým je tvořen jak interními, tak externími členy. Další týmy jsou tvořeny průběžně k plnění úkolů v návaznosti na výzkumný plán, vyhodnocení jeho priorit a přidělení finanční i personální dotace pro daný projekt. Za projekt nese odpovědnost po odborné stránce jeho řešitel.

Součástí organizačních a řídicích procesů výzkumu v Národním archivu je jejich projednání ve vytvořených poradních orgánech ředitele/ky archivu. Těmi jsou zejména: Vědecká rada Národního archivu, Ediční rada Národního archivu, Knihovnická rada Národního archivu. Členy těchto poradních orgánů jsou mj. externí experti.

Lze konstatovat, že NA má účelnou strukturu, kombinující pravomoci ředitele, vědecké rady, a vedoucích jednotlivých útvarů podle organizačního řádu NA.

Hodnocení směřování výzkumného programu je prováděno v několika rovinách:

1. na úrovni vnitřních organizačních jednotek a projektových týmů při pravidelných schůzích (zpravidla jednou měsíčně, dle potřeby častěji).
2. na úrovni porady vedení Národního archivu – gremiální porada (zpravidla jednou měsíčně, dle potřeby častěji).
3. na úrovni strategického plánování (zpravidla jednou ročně na konci kalendářního roku).
4. na úrovni hodnocení výsledků výzkumné činnosti (zpravidla jednou ročně na začátku kalendářního roku) vyhodnocovány výsledky v oblasti vědy a výzkumu za uplynulý kalendářní rok.

5. na úrovni poradních orgánů (Vědecká rada NA, Ediční rada NA, Knihovní rada NA) probíhá hodnocení dle jejich kompetence a v souladu s jejich statutem.

Je zřejmé, že jednotlivé úrovně hodnocení jsou provázány. Postupy jsou účelné a obdobné těm v jiných výzkumných organizacích.

Čerpání institucionální podpory bylo určováno především schválenou koncepcí rozvoje výzkumné organizace na dané programové období, snahou o vyváženost výzkumného portfolia v rámci pěstovaných vědních oborů, ale i stanovením výzkumných priorit v rámci daného kalendářního roku.

Z povahy Národního archivu jako výzkumné infrastruktury byla každoročně investována poměrně velká část finančních prostředků do posílení infrastrukturního zázemí, a to s ohledem na skutečnost, že tato infrastruktura pomůže zkvalitnění poskytování výzkumných dat a výsledků uživatelům a umožní Národnímu archivu další rozvoj jeho výzkumného programu.

Řízení rizik je v Národním archivu definováno služebním předpisem ředitelky NA č. 13/2020 z 30. 6. 2020, kterým se stanoví Interní protikorupční program a dále Mapou rizik, naposledy aktualizovanou v roce 2020. Řízení rizik zahrnuje jejich identifikaci, stanovení pravděpodobnosti, stanovení stupně jejich vlivu a návrhy na opatření.

V oblasti řízení rizik, včetně rizik ohrožujících výzkumný program, je uplatňován systém P-D-C-A (Plan – Do – Check – Act) umožňující plánovaný rozvoj, kontrolu prověřených opatření z hlediska jejich účinnosti a adekvátnosti. Opakovaně a sumárně se vyhodnocuje ve výroční zprávě za každý rok. Pro efektivní řízení rizik a jednoznačné přidělení pravomocí a odpovědnosti jsou definovány pozice stanovené organizačním řádem a jednotlivé role. Řízení rizik je zajišťováno na všech organizačních úrovních, zejména systémem kontrolních opatření a interních auditů.

Pravidla pro využívání institucionální podpory a řízení rizik jsou zavedena a korespondují s obecně platnými standardy.

Doporučení evaluačního panelu ke klastru 4.1

- Na výzkum fokusovat konkrétní pracovníky, dát jim větší prostor, možná i support pro pracovníky VaV, aby měli méně administrativy a více času na VaV.
- Dále rozvíjet a tvořit výzkumný program v koordinaci se zřizovatelem.
- Pokračovat v dosavadní praxi.

Klastr 4.2 – Výzkumná infrastruktura

Kritérium	Název kritéria	Hodnocení
4.5	Plánování investic a udržitelnost infrastruktury	8
4.6	Soulad infrastruktury s výzkumným programem	8

Hodnocení klastru 4.2 evaluačním panelem

Národní archiv investoval v uplynulém programovém období poměrně velkou část institucionální podpory do své infrastruktury, která napomáhá řešení výzkumných programů celé řady dalších institucí, ale i vědeckým zájmům a profilům jednotlivých výzkumných

pracovníků. Dále se snažil investovat do své infrastruktury zejména tam, kde je plnění výzkumných cílů nezastupitelné a v některých bodech i excelentní.

Národní archiv disponuje moderní výzkumnou infrastrukturou, jejíž součástí je mj. rozsáhlá institucionální knihovna (více než 539.000 svazků), chemické laboratoře, restaurátorské ateliéry i technologické zázemí. Přístrojové vybavení slouží především potřebám aplikovaného výzkumu a vyplývá zejména z potřeb výzkumu v oblasti chemických věd a informatiky.

Z institucionální podpory také byl každoročně financován nákup knih a časopisů pro odbornou knihovnu, podpora provozu informačních systémů a databází a zejména vybavení laboratoří a ateliérů. Podporován byl také dlouhodobě udržitelný provoz některých přístrojů zakoupených z institucionální podpory v minulém programovém období (zde se jednalo především o provoz linky pro hromadné odkyselování archiválií).

Jednotlivé položky infrastruktury jsou pořizovány v souladu s výzkumným programem Národního archivu a lze prokazatelně doložit, že slouží k plnění výzkumných cílů v oblasti základního a aplikovaného výzkumu.

Zatímco odborná knihovna, přístup do databází a další podporované informační zdroje jsou veřejně přístupné a sdílené, vybavení ateliérů a laboratoří není sdíleno jinými výzkumnými organizacemi. Z povahy aplikovaného výzkumu v oblasti ochrany fyzického stavu archiválií a ukládání dokumentů v digitální podobě, kde má Národní archiv charakter ústředního metodického pracoviště, jsou některé metody, technologie a procesy ověřovány i na datech jiných organizací.

K opačnému jevu, kdy Národní archiv sdíleně využívá infrastrukturní kapacity dalších výzkumných organizací, dochází pouze při řešení některých konsorciálních projektů, zejména v oblasti chemického výzkumu.

Systém plánování a pořizování investic je nastaven logicky a efektivně. S relativně nízkým rozpočtem je dosahováno excelentních výsledků. Výzkumná infrastruktura je v souladu s výzkumným programem. Organizace nepořizuje zbytečná zařízení, pokud jimi nedisponuje, využívá je externě, díky síti spolupracujících institucí. Systém je dobře nastaven, ale udržitelnost je ohrožena stále citelnějším nedostatkem zdrojů.

Doporučení evaluačního panelu ke klastru 4.2

- Pokračovat v dosavadní praxi.

Klastr 4.3 – Lidské zdroje a kariéra ve VaVal

Kritérium	Název kritéria	Hodnocení
4.7	Personální udržitelnost organizace, struktura lidských zdrojů	5
4.8	Mezinárodní aktivity personálu	7
4.9	Komunitní aktivity personálu	9
4.10	Genderová rovnost	6

Hodnocení klastru 4.3 evaluačním panelem

Národní archiv je organizací veřejné správy zřízenou zákonem s pevnou personální systemizací. Jednotlivé pracovní pozice jsou obsazovány v souladu se zákoníkem práce nebo zákonem o státní službě (služební místa). Totéž se týká vedoucích míst, která jsou obsazována rovněž výhradně veřejným výběrovým řízením vyplývajícím z těchto zákonných norem. Při výběrových řízeních musí uchazeč doložit rovněž dokončené vzdělání, dosavadní zkušenosti a odbornou způsobilost. Pohovory s jednotlivými uchazeči probíhají před tříčlennou komisí.

Organizace uvádí, že na řešení výzkumných aktivit se podílí cca 83, z nichž je většina (50) ve věku 45–65 let, což se jeví z hlediska personální udržitelnosti organizace jako velmi dobré. Doktorské vzdělání dosahuje 20 zaměstnanců, magisterské 56, z toho 4 studují doktorandský program.

Požadavky na odborný růst pracovníků v oblasti vzdělávání, adaptačního procesu, předávání zkušeností a zapojování do týmových aktivit jsou stanoveny služebními předpisy. Hodnocení pracovníků probíhá průběžně, v rámci vnitřní výzkumné jednotky dle potřeby několikrát ročně formou pohovorů, konzultací, mentorování a dalších metod. Zpravidla jednou za rok probíhá hodnocení zaměstnanců na služebních místech, při nichž jsou hodnoceny jejich znalosti, dovednosti, množství a tempo plněných úkolů a stanoveny individuální cíle na další období.

Posouzení struktury lidských zdrojů při zohlednění ustanovení právních předpisů a interních aktů řízení ukazuje výrazný handicap výzkumné organizace, a tím tedy výraznou slabou stránku a příležitosti pro rozvoj výzkumné organizace, která především plní funkci správního úřadu v oblasti výběru, zpracování, uchování a zpřístupňování archiválií jako součásti národního kulturního dědictví v možnostech vytváření lidských zdrojů v oblasti výzkumu, vývoji a inovacích. Zaměstnanci se v rámci svých úvazků skutečně vědě věnují přibližně ve 20 % svého úvazku. Podíl vědecké činnosti na celkovém úvazu zaměstnanců na vědě lze bez přehánění označit za „marginální“. Tento stav může mít negativní vliv na udržitelnost vědeckovýzkumných aktivit, realizaci výzkumných činností i schopnost získávání účelových finančních prostředků.

V letech 2017–2022 bylo uskutečněno celkem 154 zahraničních výzkumných cest, zejména výzkumné pobyty, účast na konferencích a seminářích, zasedání mezinárodních grémií a platforem v nichž je NA zastoupen. S ohledem na charakter výzkumné organizace a její postavení v systému veřejné správy se jednalo o krátkodobé 1-2týdenní pobyty.

Národní archiv vykazuje početné aktivity ve výzkumné komunitě, kterými jsou zejména organizace a spoluorganizace vědeckých konferencí, seminářů a workshopů s aktivním vystoupením pracovníků NA a působení ve vědeckých grémiích, radách, odborných komisích a expertních skupinách.

Národní archiv plně dodržuje veškerá pravidla genderové rovnosti. V celkovém počtu 83 zaměstnanců je 37 žen. Z 10 vedoucích zaměstnanců vnitřních výzkumných jednotek je 6 žen.

Obsazování služebních i pracovních míst, jejichž pracovní náplní je rovněž výzkumný program, probíhá otevřeným výběrovým řízením. Veřejným výběrovým řízením jsou obsazována i vedoucí místa. Obsazování služebních míst je regulováno zákonem č. 234/2014 Sb., o státní službě, ve znění pozdějších předpisů. Tímto zákonem (hlava VIII) jsou upravena rovněž pravidla pro sladování rodinného a pracovního života, která jsou rovněž inkorporována do kolektivní smlouvy a kolektivní dohody pro pracovníky Národního archivu. V současné době pracuje Národní archiv na tvorbě plánu genderové rovnosti.

Lze konstatovat, že v oblasti řízení lidských zdrojů a kariéry ve VVI je zaveden rozvinutý a v daných podmínkách optimálně nastavený a fungující systém.

Doporučení evaluačního panelu ke klastru 4.3

- Zvýšit začlenění zahraničních pracovníků do VaV.
- Vytvářet v rámci pracovních podmínek prostor pro vědeckou činnost co nejvíce zaměstnancům s odpovídajícím vzděláním, vytvářet podmínky pro doktorské studium zaměstnanců.
- Udržovat a rozšiřovat zahraniční kontakty.
- Pokračovat v dosavadní praxi.

Klastr 4.4 – Finanční zdroje pro VaV

Kritérium	Název kritéria	Hodnocení
4.11	Struktura finančních zdrojů pro VaV	8
4.12	Podpora získávání zahraničních výzkumných projektů	5

Hodnocení klastru 4.4 evaluačním panelem

Výzkumná organizace využívala za období 2017–2022 k financování vědy a výzkumu pouze veřejné zdroje, a to v následující struktuře: 43 756 tis. Kč institucionální podpory a 41 001 tis. Kč účelové podpory. Účelovou podporu na projekty VVI získala od poskytovatelů – MV, GA, TA a MK.

S ohledem na výše uvedené hodnocení výsledků lze konstatovat, že NA pracuje s objemem financí, které má k dispozici, velmi efektivně.

Zahraniční projekty byly získány v hodnoceném období díky aktivitám Národního archivu v mezinárodní komunitě, zejména díky jeho zapojení do mezinárodních výzkumných platforem. Jednalo se vždy o konsorciální projekty o více účastnících. Řízení projektu prováděl řešitel po stránce odborné, provozně-ekonomické řízení bylo realizováno v Oddělení provozně-ekonomickém. Pozice projektového manažera není v Národním archivu zřízena.

Lze konstatovat, že finanční zdroje jsou na hranici dostatečnosti. V oblasti podpory získávání zahraničních projektů by bylo možné doporučit vyšší aktivitu, resp. přijmout opatření organizačního typu zaměřené na kvalitnější management této oblasti.

Doporučení evaluačního panelu ke klastru 4.4

- Posílit finanční podporu, především více pracovních pozic na VaV.
- Projektová podpora by mohla být lepší, resp. měla by být podle možnosti posílena. Zejména proto, že zahraniční projekty vyžadují mnohem delší a náročnější přípravu.
- Hodnocení se vztahuje spíše k omezeným možnostem dané VO. Pokud je možno alokovat personální a finanční zdroje pro oblast vědeckého výzkumu, rozhodně není v možnostech hodnocené VO vytvářet nový administrativní personál, financovat

projektové poradenství nebo vytvářet „samostatná“ místa projektových manažerů nad rámec již daných využitelných „vnitřních zdrojů“ VO.

- Zintenzivnit projektovou činnost. Podporovat pracovníky, kteří by mohli získat stipendia nebo se zapojit do projektů.
- Pokračovat ve stávající praxi.

Klaster 4.5 – Formativní hodnocení VaVal a rozvojová iniciativa s aplikačním potenciálem

Kritérium	Název kritéria	Hodnocení
4.13	Interní a externí systém hodnocení výzkumných jednotek (skupin, týmů)	6
4.14	Podmínky vzniku nových týmů a zavádění nových výzkumných témat	6
4.15	Externí poradní orgány pro VaVal, nezávislá zpětná vazba pro VaVal	6

Hodnocení klasteru 4.5 evaluačním panelem

Interní hodnocení probíhá na úrovni vnitřní výzkumné jednotky zpravidla se čtvrtletní periodicitou, nejpozději každé dva roky probíhá individuální hodnocení zaměstnanců dle zákona o státní službě, jehož součástí je i hodnocení jejich úkolů v oblasti vědy a výzkumu. V rámci celé výzkumné organizace probíhá hodnocení jednou za rok v souvislosti s přípravou výroční zprávy a plánu práce na další kalendářní rok.

Národní archiv nemá zaveden systém externího hodnocení, hodnocení výzkumu ale probíhá na schůzích vědecké rady Národního archivu, jejíž většinu tvoří externí členové.

Nové výzkumné týmy mohou vznikat každoročně v návaznosti na plán výzkumu dle pravidel pro využití institucionální podpory. V termínu do konce října každého kalendářního roku je možné podat vedení archivu návrh na vytvoření nových týmů a výzkumných projektů. Ten je následně projednán, včetně možnosti sdílení infrastruktury, v souladu s výzkumným programem a stávajícími výzkumnými prioritami.

Poradní orgány jsou popsány výše (4.1). V případě vědecké rady a ediční rady Národního archivu a redakčních rad odborných periodik jde o poradní orgány s většinovým počtem externích členů.

Procesy hodnocení a vzniku nových výzkumných jednotek, stejně jako externí poradní orgány jsou zavedeny a jsou účelné. Ambice a možnosti jsou, jsou však limitovány celkovými prostorovými, materiálními a finančními podmínkami.

Doporučení evaluačního panelu ke klasteru 4.5

- Pokračovat v dosavadní praxi.

Klaster 4.6 – Národní a mezinárodní spolupráce

Kritérium	Název kritéria	Hodnocení
4.16	Spolupráce ve VaVal na národní úrovni	9
4.17	Spolupráce ve VaVal na mezinárodní úrovni	8

4.18	Mobilita výzkumných pracovníků	5
4.19	Využití kapacit prostředí	8
4.20	Poskytované služby	9

Hodnocení klastru 4.6 evaluačním panelem

Typologicky je možno spolupráci v národní úrovni rozdělit do následujících skupin:

1. spolupráce se zřizovatelem – Ministerstvem vnitra, zejména Odborem archivní správy a spisové služby MV ČR,
2. spolupráce s veřejnými výzkumnými institucemi,
3. metodické a organizační vedení sítě veřejných archivů v oblasti digitální archivace,
4. spolupráce s vysokými školami,
5. spolupráce s veřejnou správou.

Spolupráce na národní úrovni vychází z mise organizace a je realizována různými formami od vlastní VVI činnosti po organizaci a realizaci společných aktivit či poskytování služeb. NA je lídrem v mnoha oblastech.

Spolupráce na mezinárodní úrovni je zaměřena zejména na aktivní účast v mezinárodních výzkumných platformách a iniciativách, spolupráci s partnerskými institucemi v zahraničí, účast na zahraničních konferencích relevantních pro výzkumný program, publikování vědeckých výstupů v zahraničí a podporu geografické mobility. Většina zahraničních cest byla spíše krátkodobá, nicméně účelně navázaná na řešené projekty. NA je také často cílem výzkumných pobytů zahraničních badatelů.

K uvedeným informacím lze doplnit, že Národní archiv je institucí vyhledávanou celou řadou zahraničních výzkumných pracovníků, kteří zde absolvují zpravidla rovněž krátkodobý pobyt. Ten je orientován na výzkum vlastního tématu nebo konzultace k vybraným a předem definovaným otázkám. Dále Národní archiv přijal k jednorázovým konzultacím a exkurzím zástupce celé řady archivních institucí z Evropy i Asie. Nicméně, v případě Národního archivu nelze počítat s možností delších výzkumných pobytů v zahraničí s ohledem na charakter instituce veřejné správy mající i jiné úkoly. Zaměstnanci, podílející se na vědecko-výzkumné činnosti jsou zpravidla vázání služebním poměrem. Nelze tedy počítat (až na výjimky) s jejich zařazováním do dlouhodobých výměnných vědeckých programů atp.

Národní archiv poskytuje služby v celém portfoliu své výzkumné činnosti širší vědecké komunitě i dalším zainteresovaným skupinám. Tyto služby mají především následující charakter:

1. poskytnutí výzkumné infrastruktury a výzkumných dat, rešeršní a bibliografická činnost,
2. vypracování odborných stanovisek, lektorských a recenzních posudků k vědeckým projektům i jejich výstupům,
3. vypracování odborných stanovisek a posudků ke strategickým záměrům, návrhům legislativních předpisů a metodik souvisejících s výzkumným portfoliem, pro potřeby správních úřadů, soudů a dalších veřejnoprávních institucí.

Doporučení evaluačního panelu ke klastru 4.6

- Vhodné by bylo zapojovat do těchto aktivit co nejvíce zaměstnanců.

- Pokračovat v dosavadní praxi, usilovat o navazování dlouhodobější systematické spolupráce.

Klastr 4.7 – Dobrá praxe ve VaVal

Kritérium	Název kritéria	Hodnocení
4.21	Vnitřní pravidla a opatření pro udržování dobré praxe ve VaVal	4
4.22	Strategie otevřeného přístupu k informacím z VaVal (Open Access)	7
4.23	Strategie správy výzkumných dat (Data Management)	6

Hodnocení klastru 4.7 evaluačním panelem

Vnitřní pravidla při udržování dobré praxe ve vědě a výzkumu realizovaném v Národním archivu vycházejí primárně z usnesení vlády č. 275 ze dne 10. 4. 2017 o Metodice zavádění řízení kvality ve služebních úřadech. Samostatný předpis upravuje pravidla pro nakládání s výsledky činnosti ve výzkumu, vývoji a inovacích v Národním archivu (služební předpis ředitelky Národního archivu č. 2 ze dne 12. 3. 2012). Udržování dobré praxe probíhá především intenzivní spoluprací mezi členy projektových týmů, ve kterých jsou zastoupeni výzkumní pracovníci různé věkové struktury a různých kariérních zkušeností.

Samostatnou etickou komisi Národní archiv nevytváří, nicméně do zmíněných služebních předpisů jsou inkorporovány požadavky dané Kodexem etických zásad pro archiváře přijatým na mezinárodním archivním kongresu v Pekingu v roce 1996 a Etickým kodexem úředníků a zaměstnanců ve veřejné správě.

Výzkumná organizace zajišťuje maximálně otevřený přístup k informacím a výzkumným datům. Charakterizuje ho zejména:

1. volná dostupnost metadat infrastrukturních zdrojů, zejména katalogu Knihovny NA, její digitální knihovny a archivního informačního systému Vademecum,
2. open access některých publikací, zejména periodik: *Paginae historiae* (zlatá cesta), on-line verze některých již na trhu nedostupných děl,
3. veřejná přístupnost výzkumných zpráv a dalších materiálů v institucionálním repozitáři.

Národní archiv jako výzkumná organizace věnující se dlouhodobě problematice správy dokumentů a jejich ukládání (včetně dokumentů v digitální podobě) má ošetřenu správu výzkumných dat několika vnitřními předpisy, ve kterých je definován jak proces ochrany, zálohování a trvalé udržitelnosti, tak odpovědnosti a zajištění kvality jednotlivých dat. Kromě již výše zmíněných předpisů z oblasti řízení kvality jde především o Služební předpis ředitelky Národního archivu č. 6 z 26. 2. 2016, k systému řízení bezpečnosti informací, který tuto problematiku vymezuje. Principy ochrany duševního vlastnictví a dodržování etických principů jsou obsaženy ve služebních předpisech.

Problematice ochrany osobních údajů je v Národním archivu rovněž věnována velká pozornost (viz samostatný projekt na toto téma). Ochrana osobních údajů je podrobně nastavena i ve vnitřních procesech instituce včetně výzkumu. Funkční. Ochrana duševního vlastnictví je nastavena teoreticky, bude třeba i ověřit praktické fungování.

Pro archivy je prioritou dodržování standardu validity poskytovaných informací (myšleno především co do „záruky“ obsahu dochovaných archiválií). To se promítá i do oblasti „dobré praxe“ při poskytování výstupů z vědecko-výzkumné činnosti, za dodržení zásad svobody

vědeckého poznání na straně jedné při dodržování zásad práce s citlivými údaji, pokud je obsahují, na straně druhé.

Doporučení evaluačního panelu ke klastru 4.7

- Pokračovat v dosavadní praxi.

Hodnocení modulu 4

NA má účelnou strukturu, kombinující pravomoci ředitele, vědecké rady, a vedoucích jednotlivých útvarů podle organizačního řádu NA. Hodnocení směřování výzkumného programu je prováděno v několika úrovních; je zřejmé, že jednotlivé úrovně hodnocení jsou provázány. Postupy jsou účelné a obdobné těm v jiných výzkumných organizacích.

Čerpání institucionální podpory bylo určováno především schválenou koncepcí rozvoje výzkumné organizace na dané programové období, snahou o vyváženost výzkumného portfolia v rámci pěstovaných vědních oborů, ale i stanovením výzkumných priorit v rámci daného kalendářního roku.

Pravidla pro využívání institucionální podpory a řízení rizik jsou zavedena a korespondují s obecně platnými standardy.

Národní archiv disponuje moderní výzkumnou infrastrukturou, jejíž součástí je mj. rozsáhlá institucionální knihovna (více než 539.000 svazků), chemické laboratoře, restaurátorské ateliéry i technologické zázemí. Jednotlivé položky infrastruktury jsou pořizovány v souladu s výzkumným programem Národního archivu a lze prokazatelně doložit, že slouží k plnění výzkumných cílů v oblasti základního a aplikovaného výzkumu. Systém plánování a pořizování investic je nastaven logicky a efektivně. S relativně nízkým rozpočtem je dosahováno excelentních výsledků.

Organizace disponuje zkušeným týmem zaměstnanců, věkově dobře rozloženým s odpovídajícím vzděláním. Požadavky na odborný růst pracovníků v oblasti vzdělávání, adaptačního procesu, předávání zkušeností a zapojování do týmových aktivit jsou stanoveny služebními předpisy. Za handicap lze označit pouze skutečnost, že VVI činnosti věnují zaměstnanci jen cca 20% úvazku. Národní archiv plně dodržuje veškerá pravidla genderové rovnosti. V celkovém počtu 83 zaměstnanců je 37 žen. Z 10 vedoucích zaměstnanců vnitřních výzkumných jednotek je 6 žen. Lze konstatovat, že v oblasti řízení lidských zdrojů a kariéry ve VVI je zaveden rozvinutý a v daných podmínkách optimálně nastavený a fungující systém.

Národní archiv vykazuje početné aktivity ve výzkumné komunitě, kterými jsou zejména organizace a spoluorganizace vědeckých konferencí, seminářů a workshopů s aktivním vystoupením pracovníků NA a působení ve vědeckých grémiích, radách, odborných komisích a expertních skupinách.

Výzkumná organizace využívala za období 2017–2022 k financování vědy a výzkumu pouze veřejné zdroje, a to v následující struktuře: 43 756 tis. Kč institucionální podpory a 41 001 tis. Kč účelové podpory. Účelovou podporu na projekty VVI získala od poskytovatelů – MV, GA, TA a MK. S ohledem na výše uvedené hodnocení výsledků lze konstatovat, že NA pracuje s objemem financí, které má k dispozici, velmi efektivně.

Procesy hodnocení a vzniku nových výzkumných jednotek, stejně jako externí poradní orgány jsou zavedeny a jsou účelné. Ambice a možnosti jsou, jsou však limitovány celkovými prostorovými, materiálními a finančními podmínkami.

Spolupráce na národní úrovni vychází z mise organizace a je realizována různými formami od vlastní VVI činnosti po organizaci a realizaci společných aktivit či poskytování služeb. NA je lídrem v mnoha oblastech.

Spolupráce na mezinárodní úrovni je zaměřena zejména na aktivní účast v mezinárodních výzkumných platformách a iniciativách, spolupráci s partnerskými institucemi v zahraničí,

účast na zahraničních konferencích relevantních pro výzkumný program, publikování vědeckých výstupů v zahraničí a podporu geografické mobility. Většina zahraničních cest byla spíše krátkodobá, nicméně účelně navázaná na řešené projekty. NA je také často cílem výzkumných pobytů zahraničních badatelů.

Národní archiv poskytuje služby v celém portfoliu své výzkumné činnosti širší vědecké komunitě i dalším zainteresovaným skupinám.

Vnitřní pravidla při udržování dobré praxe ve vědě a výzkumu realizovaném v Národním archivu vycházejí primárně z usnesení vlády č. 275 ze dne 10. 4. 2017 o Metodice zavádění řízení kvality ve služebních úřadech. Samostatný předpis upravuje pravidla pro nakládání s výsledky činnosti ve výzkumu, vývoji a inovacích v Národním archivu (služební předpis ředitelky Národního archivu č. 2 ze dne 12. 3. 2012). Udržování dobré praxe probíhá především intenzivní spoluprací mezi členy projektových týmů, ve kterých jsou zastoupeni výzkumní pracovníci různé věkové struktury a různých kariérních zkušeností.

Ochrana osobních údajů je podrobně nastavena i ve vnitřních procesech instituce včetně výzkumu. Ochrana duševního vlastnictví je nastavena teoreticky, bude třeba i ověřit praktické fungování.

Pro archivy je prioritou dodržování standardu validity poskytovaných informací (myšleno především co do „záruky“ obsahu dochovaných archiválií). To se promítá i do oblasti „dobré praxe“ při poskytování výstupů z vědecko-výzkumné činnosti, za dodržení zásad svobody vědeckého poznání na straně jedné při dodržování zásad práce s citlivými údaji, pokud je obsahují, na straně druhé.

Silné stránky modulu 4

- celkově v oblasti udržitelnosti výzkumné činnosti hodnocená výzkumná organizace má přes handicap v oblasti lidských zdrojů, který však lze označit jako „vis maior“, oblast organizace a řízení výzkumné činnosti na vynikající úrovni
- nastavené vnitřní mechanismy pro VaV, mezinárodní i národní spolupráci, znalost prostředí, témat výzkumu, trendů
- aktivita, spolupráce s dalšími výzkumnými institucemi včetně zahraničních
- efektivní nakládání s finančními prostředky

Slabé stránky modulu 4

- VVI činnosti věnují zaměstnanci jen cca 20 % úvazku
- omezené spektrum finančních zdrojů
- nedostatečný rozvoj zahraničních kontaktů, který limituje možnosti mezinárodní spolupráce výzkumné organizace

Modul 5 – Strategie a koncepce**Klaster 5.1 – Mise a vize ve VaVal**

Kritérium	Název kritéria	Hodnocení
5.1	Mise a vize hodnocené instituce ve VaVal	9

Hodnocení klasteru 5.1 evaluačním panelem

Národní archiv je ústředním archivem České republiky zajišťujícím komplexní péči o archiválie z provenience ústředních úřadů a institucí českého a československého státu, vzniklých od středověku až do současnosti, ale i archiválií dalších původců. Dokumenty o rozsahu více než 130 bkm představují významnou část národního kulturního dědictví, jsou symbolem české státnosti a mají nezastupitelný význam pro historii a identitu našeho státu, stabilitu právního prostředí i výkon agend veřejné správy.

Národní archiv je výzkumnou organizací s postavením výzkumné infrastruktury, provádí rovněž vlastní základní i aplikovaný výzkum, jehož podstata primárně vychází ze svěřeného segmentu národního archivního dědictví.

Vizí rozvoje výzkumné organizace je výzkumná činnost v oblasti základního i aplikovaného výzkumu, zaměřená do klíčových oblastí činnosti instituce. Vize organizace je jasně a srozumitelně popsána. Výzkumní pracovníci s vizí souzní, což je předpokladem úspěchu.

Doporučení evaluačního panelu ke klasteru 5.1

- Rozvíjet dosavadní směry výzkumu.

Klaster 5.2 – Cíle a strategie výzkumného programu

Kritérium	Název kritéria	Hodnocení
5.2	Relevance výzkumného programu vzhledem k potřebám společnosti	8
5.3	Relevance předpokládaných výsledků vzhledem k potřebám uživatele	8

Hodnocení klasteru 5.2 evaluačním panelem

Národní archiv jako paměťová instituce a instituce poskytující veřejnou službu široce vymezené skupině zainteresovaných stran musí přirozeně reflektovat potřeby společnosti a jejich proměny a musí na ně umět flexibilně reagovat. Základem jeho činnosti, a to i činnosti v oblasti vědy a výzkumu, je poskytnutí informací a služeb v požadované rychlosti, kvalitě, přesnosti a spolehlivosti.

Reflexe potřeb společnosti probíhá ve třech fázích: 1. strategické, 2. analytické a 3. implementační. Ve strategické fázi jde zejména o definici cílové skupiny recipientů jeho vědeckých výsledků. Tato skupina je definována velmi široce a zahrnuje zástupce široké veřejnosti bez ohledu na národnost, státní příslušnost, rasu a pohlaví. Lze ji dále strukturovat na veřejnost odbornou, poučenou a laickou. Ke každé z těchto podskupin je nutné přistupovat

s jinou strategií, neboť zatímco u prvních dvou dochází k interakci s výzkumnou organizací na základě zájmu těchto skupin, u třetí podskupiny jde o opačný proud iniciovaný cílenými aktivitami Národního archivu.

V rámci analýzy potřeb společnosti pak probíhá vyhodnocování konkrétních poznatků získaných ve strategické fázi, jejich hierarchizace a stanovení priorit, přičemž segmenty a metody analýzy potřeb společnosti jsou velmi exaktně a adekvátně vymezeny.

Ve fázi implementační jsou pak hledány konkrétní nástroje pro aplikaci výsledků vědecké a výzkumné činnosti v praxi.

Národní archiv je institucí, která díky svému základnímu vymezení musí permanentně reflektovat při svém výzkumném programu nejen zájmy společnosti, ale také zjišťovat relevantnost svých výsledků u uživatelů.

V případě základního výzkumu jde o proces dlouhodobější, protože výsledky výzkumného programu zde mají zpravidla trvalou hodnotu a jsou často používány desetiletí jako základní oborová kompendia.

V případě aplikovaného výzkumu jde v zásadě o okamžitou zpětnou vazbu, protože ta je podstatou výzkumného programu. Výzkum je zde prováděn s cílem vytvořit certifikované metodiky, resp. metodické návody a ověřit a definovat technologické postupy.

Lze konstatovat, že strategie a stanovené cíle výzkumného programu NA jsou jasné, konkrétní, srozumitelné a reflektují potřeby společnosti a uživatelů výsledků VVI činnosti.

Doporučení evaluačního panelu ke klastru 5.2

- Pokračovat v dosavadní praxi.

Klastr 5.3 – Národní a mezinárodní kontext VaVal

Kritérium	Název kritéria	Hodnocení
5.4	Vazba na plnění vyšších národních a nadnárodních strategických cílů a opatření v oblasti VaVal	9
5.5	Strategie a nástroje strategického řízení pro zvyšování mezinárodní nebo oborové konkurenceschopnosti výzkumné činnosti organizace a její kvality	4

Hodnocení klastru 5.3 evaluačním panelem

Národní archiv plní výzkumné cíle především v rámci relevantních národních strategických cílů a opatření v oblasti archivnictví i v oblasti výzkumné politiky. Mezinárodní strategické cíle jsou plněny především na základě „Všeobecné deklarace o archivech (UDA)“, přijaté Mezinárodní archivní radou v roce 2011 a dle programů mezinárodních odborných platforem, ve kterých je Národní archiv zastoupen.

Jako nástroje strategického řízení pro zvyšování konkurenceschopnosti lze uvést následující:
1. projednávání plánů i konkrétních výsledků vědeckého výzkumu v rámci různých platforem výzkumné organizace (gremiální porada, porady vnitřních výzkumných jednotek a projektových týmů),

2. projednání plánů a výsledků výzkumu vědeckou radou Národního archivu složenou většinou z externích odborníků,
3. recenzní řízení u časopisů a dalších vydávaných publikací dle pravidel peer-review publikací dle rozhodnutí ediční rady Národního archivu složené většinou z externích odborníků,
4. oponentní řízení jednotlivých projektů dle pravidel poskytovatele, včetně projektů mezinárodních, do kterých je Národní archiv zapojen.

V daném programovém období se Národní archiv nezúčastnil žádných mezinárodních komplexních hodnocení v oblasti vědy a výzkumu.

Doporučení evaluačního panelu ke klastru 5.3

- Pokračovat v dosavadní praxi, zapojovat více zaměstnanců.

Klastr 5.4 – Nástroje pro naplňování výzkumné strategie

Kritérium	Název kritéria	Hodnocení
5.6	Institucionální nástroje pro naplňování výzkumné strategie	8
5.7	Strategie řízení společenského přínosu výzkumné činnosti	7
5.8	Strategie internacionalizace výzkumu a vývoje	6
5.9	Strategie vnitřního rozvoje kapacit VO	4

Hodnocení klastru 5.4 evaluačním panelem

Institucionální nástroje pro naplňování výzkumné strategie vycházejí v případě Národního archivu ze Strategického rámce rozvoje veřejné správy ČR pro období 2014–2020 schváleného usneseními vlády č. 680 z roku 2014 a č. 1088 z roku 2016, zejména strategického cíle 1 – Modernizace veřejné správy, specifického cíle 1.3 (rozšíření řízení kvality a zlepšení strategického řízení ve veřejné správě). Jsou dány především:

1. rozvojovým programem výzkumné organizace na aktuální programové období,
2. organizačním řádem Národního archivu,
3. plánem práce Národního archivu na každý rok se specifikací cílů, nástrojů a organizačních opatření,
4. výroční zprávou Národního archivu na každý rok se zhodnocením dosažených výsledků, užitých nástrojů a organizačních opatření,
5. služebními předpisy týkajícími se řízení kvality v Národním archivu, zejména Služebním předpisem, kterým se stanoví „Strategie rozvoje služebního úřadu a systém definování měřitelných cílů ve služebním úřadě Národní archiv“.

V obecné rovině vyplývají z příslušné legislativy, strategického rámce a vnitřních norem Národního archivu. Konkrétní nástroje jsou pak doplněny na základě:

1. dlouhodobě definovaných výzkumných cílů a nástrojů při spolupráci s partnerskými institucemi,

2. závazků plynoucích z členství Národního archivu a jeho pracovníků v mezinárodních výzkumných platformách,

3. řešení konkrétních projektů.

Výzkumná kapacita je tak upravována každoročně dle aktuální situace, nicméně vždy s důrazem na udržení priorit definovaných ve výzkumném programu.

Ke zvyšování personálních kapacit pro výzkumné úkoly je v Národním archivu využívána poměrně velká část přidělené institucionální podpory užitá pro krytí mzdových prostředků pro pracovníky zaměstnané v oblasti výzkumu formou dohod o provedení práce a dohod o pracovní činnosti.

Doporučení evaluačního panelu ke klastru 5.4

- Pokračovat v dosavadní praxi

Hodnocení modulu 5

Národní archiv je ústředním archivem České republiky zajišťujícím komplexní péči o archiválie z provenience ústředních úřadů a institucí českého a československého státu, vzniklých od středověku až do současnosti, ale i archiválií dalších původců. Národní archiv je výzkumnou organizací s postavením výzkumné infrastruktury, provádí rovněž vlastní základní i aplikovaný výzkum, jehož podstata primárně vychází ze svěřeného segmentu národního archivního dědictví. Vizí rozvoje výzkumné organizace je výzkumná činnost v oblasti základního i aplikovaného výzkumu, zaměřená do klíčových oblastí činnosti instituce.

Mise i vize organizace jsou jasně a srozumitelně popsány. Výzkumní pracovníci s vizí souzní, což je předpokladem úspěchu.

Národní archiv jako paměťová instituce a instituce poskytující veřejnou službu široce vymezené skupině zainteresovaných stran musí přirozeně reflektovat potřeby společnosti a jejich proměny a musí na ně umět flexibilně reagovat.

Národní archiv je institucí, která díky svému základnímu vymezení musí permanentně reflektovat při svém výzkumném programu nejen zájmy společnosti, ale také zjišťovat relevantnost svých výsledků u uživatelů.

Lze konstatovat, že strategie a stanovené cíle výzkumného programu NA jsou jasné, konkrétní, srozumitelné a reflektují potřeby společnosti a uživatelů výsledků VVI činnosti.

Národní archiv plní výzkumné cíle především v rámci relevantních národních strategických cílů a opatření v oblasti archivnictví i v oblasti výzkumné politiky. Mezinárodní strategické cíle jsou plněny především na základě „Všeobecné deklarace o archivech (UDA)“, přijaté Mezinárodní archivní radou v roce 2011 a dle programů mezinárodních odborných platforem, ve kterých je Národní archiv zastoupen.

Lze konstatovat, že NA disponuje odpovídajícími nástroji strategického řízení pro zvyšování konkurenceschopnosti.

Institucionální nástroje pro naplňování výzkumné strategie vycházejí v případě Národního archivu ze Strategického rámce rozvoje veřejné správy ČR pro období 2014–2020 schváleného usneseními vlády č. 680 z roku 2014 a č. 1088 z roku 2016, zejména strategického cíle 1 – Modernizace veřejné správy, specifického cíle 1.3 (rozšíření řízení kvality a zlepšení strategického řízení ve veřejné správě).

Výzkumná kapacita je tak upravována každoročně dle aktuální situace, nicméně vždy s důrazem na udržení priorit definovaných ve výzkumném programu.

Ke zvyšování personálních kapacit pro výzkumné úkoly je v Národním archivu využívána poměrně velká část přidělené institucionální podpory užitá pro krytí mzdových prostředků pro pracovníky zaměstnané v oblasti výzkumu formou dohod o provedení práce a dohod o pracovní činnosti.

Silné stránky modulu 5

- výzkumná organizace má na vynikající úrovni v národním srovnání zhodnocené své silné a slabé stránky, s výhradou rozvoje oblasti lidských zdrojů, má velmi jasně formulovanou vizi svého dalšího rozvoje, která vychází z mise výzkumné organizace

- strategie naplňování mise je nastavená na vynikající úrovni ve srovnání s obdobnými výzkumnými organizacemi, s výraznou vazbou mezi výzkumem a aplikací výsledků do praxe
- výzkumní pracovníci jsou dobře orientováni v naplňování mise a ztotožnění s vizí výzkumné organizace

Slabé stránky modulu 5

- nedostatečné zaměření na strategii rozvoje v oblasti eliminace handicapu lidských zdrojů
- nižší finanční prostředky na VaV pracovníky, nežli by odpovídalo poslání, úkolům a dosahovaným výsledkům výzkumné organizace
- rozpočtová omezení, služební řád, komplikující začlenění zaměstnanců do výzkumné činnosti, řada úkolů nesouvisejících s výzkumem a vyžadujících značnou kapacitu pracovní činnosti